

Hans Qven på Stubeng

Av Britt Dalheim Hjeltnes

Krig og uår med hungersnød førte til at mange i Tornedalen forlog hjem og slekt og dro til fjordene i nord, hvor det alltid fantes mat.

Mikkel Pellika vet vi mye om siden han ofte var i klammeri med myndighetene. En som ikke gjorde seg like bemerket var Hans Hansen Kausar /Kavosar. Han bodde på Stubeng og kom dit sannsynligvis før 1700, sammen med foreldre og søsken.

Han hadde to brødre som en kjenner til, Erik, som også bodde på Stubeng, og Bertel, som bosatte seg i Kåfjord og i 1745 skal ha vært "48 aar i riget". Familiene Kausar/Pellika ser ut til å ha hatt mye kontakt med hverandre. Sønnen Clemet Hansen giftet seg i 1745 med Mikkels datter Helena. Datteren Berit ble gift med Mikkels sønn Erik i 1744. Datteren Malena ble Mikkel Pellikas 2. kone. Hun var enke etter samens Anders Jonsen Blind.

Hans Qvens etterkommere finnes idag over hele Norden, ja kanskje over hele verden. To av barnebarna, Berit og Erik Mikkelsens barn, Hans og Marit, bosatte seg i Manndalen. Hans Eriksens ettermæle lever fremdeles i bygda og Marit Eriksdatter ble oldemor til læstadianerpredikanten Erik Johnsen. Ole, sønn av Karen og Lars Olsen, bodde i Skibotn. En annen sønn, Hans, på Pollen. Alle fikk en tallrik etterslekt.

Hans Hansen er nevnt i Helgøy tingbok som vitne i saken mot Mikkel Pellika i 1728 hvor han (Mikkel) var anklaget for å han tent på kvenen Johan Johansens hus, og i 1736 mot kvenen Nils Johansen på Qvitteberg som var stemt til tings for å føre et ukristelig levnet, trolldomskunster og signerier, og for å true naboene med hugg og slag.

Helgøy Tingbok 1736:

"Dertil samtlige Almue i almindelig svarede at de har Noch hørdt bøyde rygtet gaaen at Niels Johans: qvæn boende paa Aarebugten i lyngen, og hans hansen qvæn boende paa StubEng i samme lyngfiord, dennem var vitterligt og have seedt og hørdt hannem læse i Brændeviin, til at indgive siuge folch for deris siudom; endog der Er nogen lang tiid siden til omtrent femten aars tid siden."

Han hadde nok et roligere sinnelag enn Mikkel Pellika, dette sier han til Mikkel i 1728: En gang da Anders Anders: thrundhiems borger var der inde i Lyngsfjorden var vidnet og Hans ven: qven Erich hansen qven, og hans Olsen samlede og sad paa marchen udj deris Sommersetter i Skougsfiordvatten, og Michel Nielsen qven sad hos dem da sagde Michel qven til dennem samtligent, at hand haffte opbrent Johan Johansens Huuser, derpaa hans Hansen qven, svarede, "du gjorde iche vel det var en slem gierning."

Han er også nevnt i Schnitlers grenseeksaminasjonsprotokoll og kommer her med opplysninger om seg selv:

1743

"8de Vidne i Tromsøens Fogderie

Hans Hansen Qvæn

født i Qvænland, (som er et Landskab strekkende sig 8 Miile fra Tornestad i Nord, hvoraf Folk udskrives til Soldater) af Qvæne-Foreldre, døbt i Øvre-Torne Kirke paa Landet, opfødt hos hans Forældre, med hvilke han har fløttet hidover til Norge til denne Løngens Fiord, og sidder nå her paa sin Faders Rødnings Jord, over 60. Aar gammel, gift med Svensk Lappe-Kone, ægtevied med hende i Norge i Carlsøe Kirke, har 5. Børn, lever af sin Jord og Fiskerie, og skatter af Jorden til Norge, nu i denne Sommer været til Gudz Bord i det Norske Eide-Capell ved Løngens-fiord.

Hans var gift med Kirsten Pedersdatter. Hun druknet i 1758 etter å ha fått brennevin av handelsmann Lochert som drev med ulovlig brennevinssalg. Samtidig omkom også en mann, samnen Nils Thomesen, som hadde kjøpt brennevin av Lochert.

Sønnen Clemet vitnet i rettsaken i 1759:
"videre saae hand at hans Moeder Kirsten Pederdr: fik til foræring 1/2 pæl brendevin hos Locher eller hans Kone, for hun hafde givet dem nogle bær, samme dags aften blev vidnets moeder Kirsten Pedersdr: borte paa Søen, men hans kunde ei vide at hans moeder hafde faaet mere brendevin hos Locher end den halve pæl de skienkede hende,"

Hans Hansen døde i 1756. Skifte etter Hans Hansen qvæn, Stubeng, ble holdt 20. mai 1756. Arvinger var enken Kirsten Pedersdatter og følgende barn:
Klemed Hansen, er gift og myndig
Karen, gift med Lars Olsen Skibotten
Berth, gift med Erike Mikkelsen KilEng
Malene, enke, var gift med Anders Jonsen
Sidsel, gift med Joen Nilsen.